

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Haderado Qvarto Hvivs Monasterii Hirsaugiensis venerabili abbate, qui
præfuit strenue annis viginti octo.

urn:nbn:de:0128-1-17336

Salomon.

stantienfis ecclesia episcopus hoc anno moritur, cui successit eiusdem nominis Salomon abbas sancti Galli, vir non solum nobilitate, verum etiam prudentia ac sapientia insignis, qui prefata urbis tertius eius nominis dignoscitur esse pontifex.

Episcopus occiditur in Massa. Arnulphi Imperatoris uxor & liberi.

Eodem anno Arnolphus episcopus Herbipolensis in Saxonia, occisus est inter missarum solennia satis crudeliter, postquam ecclesia prefata presuit annis 37. & mensibus 7. Arnoldus siue Arnulphus Imperator Romanorum post Carolum Grossum habuit uxorem Lucardam filiam Welphonis ducis Bauariae, qua peperit ei duos filios & unam filiam. Quorum primogenitus Ludouicus postea Imperator fuit. Secundogenitus nomine Conradus, dux Lotharingiae, cuius filius eiusdem uocabuli etiam Imperator postea factus est. Porro filia Lucarda nomine qua Ottoni duci Saxonum data fuit in uxore, peperit Henricum postea Imperatorem primum. Ducem uero Lotharingiae Conradum praedictum filium Arnulphi, interfecit Adelbertus comes Bambergensis, quem Henricus Nepos Imperator factus, dolo Hattonis archiepiscopi Moguntini interceptum capite truncavit, sicut inferius suo loco dicemus.

DCCCXC.

Reginbodo abbatiam suam resignauit.

Anno autem Domini 890. Reginbodo abbas senio grauatus, cum sentiret se per occupationes rei familiaris ab interna dulcedinis contemplatione retrahi, & gauderet se ad statum pristinae quietis posse reuerti, abbatiam suam sponte resignauit 12. cal. decembris anno promotionis suae nondum sexto completo. Qui ad priuatae conuersationis statum reuersus tam sancte & religiose uixit, ut omnibus non solum in exemplum cederet, uerum etiam cuncti fratres tantam in se poenitendi constantiam & uirum austeritatem non agnoscentes, de senis feruore multum admirarentur. Rigorem siquidem monasticae conuersationis usque ad mortem, quem semel assumpserat, non reliquit. Erat in oratione & compunctione mentis cotinuus, usque usque, adeo uigilijs & ieiunijs pro amore caelestis patriae affuit, ut omnes grandaeuo compaterentur iuniores. Interrogatus aliquando a fratribus, quare tantum affligeret, qui tamen nullum enorme peccatum in religione commisisset respondit: Etsi gratia Dei me protegente ex eo die quo monachus factus sum, nullum enorme peccatum (sicut dicitis) commisisse me memini, multa tamen interea boni operis exercitia negligenter omisi: & ex eo maxime tempore, quo Abbas esse ceppi, maioribus me negligentis inuolui. *Afferre enim plures negligentias, quam uirtutes, nostris diebus praetura consueuit.* Oportet ergo nos fratres, quamdiu uiuimus poenitentiam agere, & usque ad mortem a bonis operibus non cessare. Et ipse quidem uenerabilis senex Reginbodo in sancta conuersatione sua firmus & constans perseverauit usque ad mortem.

Quam sancte postea uixerit.

Verbum notabile.

NB.

DE HADERADO QUARTO HVIVS MONASTERII Hirsaugiensis uenerabili abbate, qui praesuit strenue annis uiginti octo.

Haderadus abbas quartus.

POST resignationem uero Reginbodonis sanctissimi uiri, conuenientes in unum fratres, unanimiter elegerunt in abbatem Haderadum uenerabilem monachum, qui scilicet 40 in ecclesia nostris fratrum praesuit, annis quidem iuuenem, ut puta triginta annorum, moribus autem & prudentia multis senibus seniore. Electus est ergo dominica incarnationis anno 890. indictione octaua, eodem uidelicet die 12. calend. septembris, quo antecessor eius resignauit, & praesuit monasterio annis uiginti octo. Fuit autem natione Francus, honestis parentibus genitus, qui ordinem monasticum intrauerat sub Gerungo abbate adolescentulus & tam pie religioseque uixerat ad omnem obedienciam paratus, ut alter Placidus ab omnibus uocaretur, nec immerito. Erat sane tam placidae mentis, ut nemo unquam ira perturbatum illum meminerit. Tam uero studiosus in scripturis fuit, ut post magistrum sui Reginbodonis uenerandi decessum, in locum eius subrogatus, publicam scholam monachorum in hoc monasterio sancti Aurelij strenue regeret, quod illo in tempore pro magno honore habebatur. Monachus enim ad hoc officium requirebatur doctissimus, non solum in scripturis diuinis, sed etiam in literis secularibus. Erat autem his temporibus in monasterijs nostri ordinis (*aliterius in Europa Germania & Gallia nulla fuerunt*) haec consuetudo celeberrima, ut scholae monachorum in singulis pene coenobijs haberentur, quibus non seculares homines, sed monachi moribus & eruditione praeficiebantur nominatissimi qui non solum in diuinis scripturis docti essent, uerum etiam in Mathematica, Astronomia, Arithmetica, Geometrica, Musica, Rethorica, Poesi, & in caeteris omnibus seculari literatura scientijs eruditissimi haberentur. Ex his multi non solum in Romana lingua docti erant, sed

Vita Haderadi abbatis.

Laudabilis in monasterio consuetudo fuit, habere scholas. Sicutum litterarum Graecarum in monasterijs fuit.

Trinit

Opus Hist

sed etiam in Hebraica, Græca & Arabica peritissimi, quod ex eorū opusculis facile dinosci-
 tur: quanquam vitio scriptorum, qui à primæua institutione præceptorū paulatim dege-
 nerare cœperunt, pauca exemplaria nostris temporibus emendata reperiuntur. Quoties
 autē idoneum ad hanc subeundam prouinciā in suo cœnobio monachū abbas minime
 habuisset, de alio quo alio monasterio petere apud, non erat verecūdum. Maximū enim
 dedecus iudicabant, dociles animos monachorum negligere, quos vt moribus & literis
 bene instituere possent, nullis laboribus, nullis parcebant impensis. Sic nanque doctissi-
 mus ille monachus Gemblacensis Sigebertus, multo tempore in cœnobio sancti Vin-
 centij Metensi, monachorum præceptor, quanquam de alio monasterio fuit. Ira Strabus
 monachus Fuldensis in Hirsfeldia, Notgerus sancti Galli in Stabulaus, Albinus mona-
 chus Anglicus in Fulda, Milo sancti Amandi in Corbeia, atque alij complures in alijs mon-
 asterijs, docendi ad tempus reuerut officium, vbi conuersionis primordia nō sumple-
 runt. Hæc autem consuetudo sanctissima primū in Anglia cœpit, vbi venerabilis ille mo-
 nachus & presbyter Beda monachorum institutor factus, multos post se doctissimos reli-
 quit discipulos. Quantum vero hæc monachorum institutio ordini nostro profuerit, ne-
 sciam, qui veterum historiarum studiosus reuoluit. Multi enim ex monachis propter
 scientiam literarum incomparabilem, ad episcopatus honorem sublimari fuerūt, qui or-
 dinem nostrum vita & doctrina mirabiliter illustrarunt. Nam etiam si studium literarum
 nihil conferret ordini, quam vtilem occupationem monachorum, esset nihilominus
 maxima veneratione à nobis promouendū: quia nisi mens hominis claustralis aliquo exercitio
 occupetur delectabili, in multas & varias miseras dilabitur. Quod sancti patres probe intelligē-
 tes, lectionem scripturarum monachis omnino voluerunt esse familiarem. Huius sanctæ
 consuetudinis amator Haderadus noster, de quo nobis est sermo, studium literarum adco-
 mplexus est, vt breui in omni literatura tam seculari quam diuina, doctissimus eua-
 serit. Qui postquam in abbatem sublimatus est, scholæ monasticæ præfecit condisci-
 pulum olim suum Linthelmum, doctissimum in omni scientia monachum, natione
 Sueuum, ex humilibus quidem, sed honestis parentibus natum: qui tantam in docendo
 monachos diligentiam fecisse legitur, vt multos iam deinceps propter inæstimabilem scienti-
 æ prærogatiuam, ad diuersa cœnobia monachos Hirsfaugiensis congregationis abbates
 & plerosque etiam episcopos fieri contingeret. Circa hæc tempora Haderadi abbatis Ar-
 nulphus Imperator, Nortmannorum exercitum superans in bello, pene deleuit: qui tamē
 resumptis viribus, multa in imperio postea perpetrarunt mala.

DCCCXCI.

Nam anno sequenti, qui erat Dominicæ incarnationis 891. ciuitatem Wormaciē-
 sem que imperio semper in omnibus fidelissima extitit, occisis habitatoribus subuertere-
 runt: & sanctum Sonderoldum ex monacho archiepiscopum Maguntinum, virum vita &
 doctrina reuerendissimū. 6. cal. Iulij, quæ fuit dies sabbati, occidentes, martyrem fecerunt.
 Haderadus vero abbas audiens quæ Nortmanni in Wormacia fecissent mala, metuensque
 ne Rheno transmissa omnē circa regionē deuastarent, vsus consilio fratrum testudinem
 in ecclesia S. Aurelij subterraneā fecit, in qua corpus ipsius sancti, cum tabula inscriptionē
 nominis & dignitatis eius continente tam subtiliter abscondit, vt reperiri à nullo homi-
 nū potuisset: quod ibi remansit vsq; ad tempora Adelberti comitis omnino incognitum.
 Nam nō longe postea Nortmannis ab imperio expulsis, Vngari Bauariā, Sueuiam & Sa-
 xoniā deuastare cœperunt, quibus cum alia atq; alia luccederent in omni prouincia Ger-
 manicæ prælia, corpus sanctissimi præsulis in tuto reconditū necessario remansit. Fecit et-
 iam Haderadus alias quasdā subterraneas foueas in secretioribus monasterij locis, in qui-
 bus calices, cruces, & alia diuini ministerij ornamenta potuissent abscondi, si contigisset
 Nortmannos propius accessisse. Sancto autem Sonderoldo per Nortmannos (vt prædi-
 ximus) occiso, Hatto Augiensis abbas in archiepiscopū Moguntinensem eligitur, vir qui-
 dem obscurus genere & nulla nobilitate insignis, sed acutus ingenio, de quo sit iudicare
 difficile, melior consilio fuerit ne, an peior. Præfuit autem ecclesiæ Moguntinæ vno & vi-
 ginti annis.

DCCCXCII.

Anno tertio Haderadi abbatis, qui fuit Domini 892. Vngari Carintiam inuadūt,
 & in sabbato sancto pugna commissa vincuntur & occiduntur.
 Eodem anno Nortmanni monasterium Prumiense iterum innadunt. Abbas cum
 fratribus fuga lapsus vix euasit, ingressi cœnobium quosdam ex monachis interficiunt,
 plurimamque familiam trucidantes, reliquos captiuos abducunt.

348

Quam ma-
 gna vete-
 rum dili-
 gentia litte-
 rarum.

LII

Quam vtile
 sit monachis
 studium li-
 terarum.

Linthelmus
 fit magister
 scholæ.

Imperator
 cetera Nort-
 mannos.

Archiepi-
 scopus Son-
 deroldus
 martyr &
 inter-

Corpus san-
 cti Aurelij
 sub terra
 abscondi-
 tur.

Hatto Au-
 giensis ab-
 bas fit ar-
 chiepisco-
 pus Mogun-
 tinus.

Nortmanni
 Prumiense
 iterum in-
 vadunt.

Henrij

era
 orica

Salomon
 ia insignis,
 inter mis-
 mensibus
 habuit vxo-
 am fillam.
 mine Con-
 factus est.
 erit Henri-
 edictum fi-
 pos impe-
 cauit, sicut
 et se per oc-
 ideret se ad
 decembris
 nis statum
 eret, verum
 nocentes,
 ueratio nis
 compon-
 riaz affluat,
 us, quare
 flet? respō-
 m enorme
 is exercita
 me negō-
 ra confu-
 em à bono
 ueratio-
 11
 a vnum fra-
 n, qui scho-
 us autem &
 anno 890,
 ius religio-
 estis paren-
 efcentulus
 as ab omni-
 ira pertur-
 ri sui Rich-
 monacheri
 gno hono-
 n solum in
 n monaste-
 eredo cele-
 os non fecit
 limi: qui nō
 omnia, Anti-
 is literature
 docti erant,
 sed

Regino abbas Prumiensis clarus habetur.

Eodem anno Farabertus abbas Prumiensis, annuente rege Francorum, abbatiam suam sponte resignavit: cui Regino monachus eiusdem cœnobij successit, vir vita & eruditione celeberrimus: qui inter cœtera ingenij sui opuscula transacti temporis Chronicon scripsit, ad Adelberonem Treuerensem Archiepiscopum, incipiens ab origine mundi vsque ad tempora sua, opus profecto celeberrimum & lectioe doctorum virorum dignissimum.

Rupertus monachus S. Albani clarus.

Claruit circa hæc tempora apud Moguntiam in monasterio sancti Albani Rupertus monachus vndeunque doctissimus, Græcæ & Latine peritus, qui scholæ monachorum in eodem loco publice præficiens, multa ingenij sui monumenta posteris reliquit. Extant eius Homiliæ & Sermones non inegalantes: vitam quoque & passionem sancti Albani metricè descripsit. De Musica proportionem nonnulla composuit. Sebulo quoque abbas sancti Dionysij vir nobilis & potens, apud Gallos habetur in pretio, quem etiam reges propter sapientiam prudentiamque admirabilem timuerunt.

Sebulo abbas S. Dionysij clarus habetur. Eutrandus Ticinensis Diaconus.

Qui cum castrum quoddam in Aquitania situm ardentius expugnaret, ictu lapidis percussus interiit anno sequenti. Circa hæc tempora floruit Eutrandus Ticinensis diaconus, vir Græcæ & Latine peritus, & in secularibus literis non infime doctus, qui inter cœtera ingenij sua opuscula historiam actuum Berengariorum edidit, quam Græco vocabulo Antipodostin, idest retributionem appellauit. Retribuit enim Berengario Tyranno in Italia contra imperium sevientis scriptis, quod expulsus ab eo in exilium ire coactus sit. Inchoauit ipsam historiam suam in Franckfordia non longe à Moguntiaci, & in Græcâ complevit.

Berno ex comite abbas Gigniacensis. Monasterij Cluniacensis fundatio. Paschasius abbas doctissimus.

His etiam temporibus claruit in Burgundia Berno ex comite fundator & primus abbas Gigniacensis monasterij, vir sanctitate & religione venerabilis, qui etiam dono & impensis avia comitis Cluniacense monasterium construxit, cui præfecit in abbatem primum sanctum Odonem quendam Musicum Thuronensem, virum doctum atq; sanctissimum, qui scripsit nonnulla ingenij sui præclara opuscula, de quibus mentionem fecimus in secundo libro de illustribus viris nostri ordinis. Paschasius quoque abbas Corbeienis his diebus clarus habetur, qui scripsit ad Placidum abbatem de sacramento altaris libellum non spernendum: vitam quoque sancti Adelhardi: in Threnos quoque prophetæ Hieremiæ pulcherrimum opus. Qui cum Græcæ linguæ non esset ignarus, etiam transulisse quædam Latine perhibetur.

S. Adelgarius.

Sanctus quoque Adelgarius, ex monacho Corbeienis cœnobij archiepiscopus Bremensis, his temporibus claruit, & 20. annis ecclesiam suam strenue gubernauit, vir doctus atque sanctissimus, cuius festum idibus Maij colitur.

Sigismundus.

His temporibus sub Haderado abbate & Luitelmo scholastico claruerunt, multi studiosi atq; doctissimi monachi in hoc monasterio, è quibus vnus nomine Sigismundus in episcopu Haluerstatensem electus verbo & exemplo, populo sibi commissio strenue præfuit annis ferme 30. iacetque sepultus in eadem ecclesia. Cuntzigo quoque monachus valde venerabilis, imperante Arnulpho factus est abbas monasterij sancti Nazarij in Laurissa Wormatiensis diocesis, qui tamen vix vno anno superuiuens moritur, & in eodem monasterio sepelitur.

Herdericus monachus Hirsaugiensis.

Fuit etiam inter eos monachus alius nomine Herdericus, vir in omni literatura tam seculari quam diuina doctissimus, qui multa & varia conscripsit maxime in musica, & cantus pulcherrimos in honorem beatæ Mariæ & diuersorum sanctorum, multa etiam diuersi generis carmina scripsit, è quibus ego non vidi quicquam præter hos duos veritulos, quos Meginfridus ei in Chronica adscripsit, super benedictionem cibi & potus dicendos.

*Appositis Christi benedicat dextera donis,
Alma Dei nostrum benedicat dextera potum.*

DCCCXCVI.

Synodus magna Triburii celebrata. Nomina episcoporum in synodo presentium.

Anno Haderadi abbatis sexto, qui fuit Domini 896. in dictione 14. synodus magna celebrata est apud Triburias, in qua fuerunt viginti sex episcopi cum multis abbatibus Saxonie, Bauarie, Sueuie, Gallie, Lotharingie & aliarum prouinciarum. Inter episcopos autem isti fuerunt famosiores: Hatto archiepiscopus Moguntinensis nostri ordinis, ex abbate Augien. Ratbodo archiepiscopus Treuerensis nostri ordinis, ex abbate Mediolanensi: Hermannus archiepiscopus Colonienis: Adelgarius archiepiscopus Bremensis nostri ordinis, ex monacho Corbeienis: Sigismundus episcopus Haluerstatensis nostri ordinis, ex monacho huius cœnobij Hirsaugiensis: Ratbodo episcopus Traiectensis vir doctus

Quis atque sanctissimus: Sigehardus episcopus Hildesheimensis: Ludhelmus episcopus Tullensis nostri ordinis, ex monacho sancti Maximini Treuerensis: Rudolphus episcopus Herbipolensis: Salomon Constantienfis episcopus nostri ordinis, ex abbate sancti Galli.

Porro inter abbates isti erant præcipui. Herigerus abbas Fuldenfis, Harderadus abbas Hirsfeldensis, Haderadus abbas sancti Aurelij Hirsaugiensis, Burchardus sanctorum Marcellini & Petri Selgenstarensis, Adelbertus abbas Corbeienfis, Wilhardus abbas sancti Albani Moguntinenfis, Bertulphus abbas sancti Ferrucij Bildenstarensis. In hac sancta synodo residentes episcopi cum abbatibus monasteriorum, multa pro vtilitate ecclesiastica statuerunt, & maxime contra quosdam seculares, qui auctoritatem episcopalem deprimere & minuere laborabant. Super his ergo & multis alijs decreta sanxerunt, quæ subscriptione communi, vt moris est, roborarunt.

Haderadus abbas interfuit.

Elfredus rex Anglorum.

Clarus habebatur his temporibus Elfredus rex Anglorum, qui anno decimotertio Haderadi abbatis regnare cœpit, & 40. annis regnavit, vir in omni conuersatione sua Christianissimus, prudentia & eruditione scripturarum quoque celeberrimus, qui horas 24. diei noctisque in tres partes distribuens, primas octo horas in legendo, scribendo, meditando & orando expendit, alias octo in disponendis regni negotijs, & reliquis octo in cura corporis sui prudentissima distributione consumpsit.

10 Anno Haderadi abbatis nono, Regino Prumiensis abbas, quemadmodum in sua chronica scribit, depositus est: causas autem depositionis non expressit, sed ita dicit, anno Domini 899. Richarius abbas monasterij Prumiensis constituitur, qualiter autem erga me actum sit, idcirco hoc in loco annotare distuli, ne forte iniurijs prouocatus, vltra quam Christiana patientia permittit, persecutionis meæ causas exaggerasse videret. Ex quibus verbis conijcere possumus, eum cum iniurijs abbatia depositum, quanquam causas ignoremus.

Regino abbas depositus.

Eodem anno Arnulphus Imperator moritur 3. calend. decemb. sepultusque est honorifice in Odingas in Bauaria, vbi & pater eius tumulatus iacet. Cui filius eius Ludouicus, procerum electione succedens imperauit annis 12. verum post mortem Arnulphi imperium confunditur, dolentibus Romanis atque vniuersis Italiae populis, quod in Germaniam translatum esset. Quamobrem nec à Romanis, nec à summo Pontifice deinceps insigniti sunt Germanici imperatores, vsque ad primum Ottonem. Vnde in Italia quidam Berengarij vsurparunt imperium.

Arnulphus Imperator obiit.

Ludouicus filius successit.

Berengarij in Italia regnant.

10 Anno Haderadi abbatis decimo, qui fuit Dominica natiuitatis noningentesimus annus, Vngari, morte Arnulphi imperatoris audita, maximo exercitu collecto, Bauariae fines innadunt, castella diruunt, Ecclesias igne consumunt, populosque sine discretionem feris, eratis vel ordinis interficiunt: & quo magis timorem super omnibus incutiant, interfectorum se sanguine potant. At Ludouicus Imperator, suorum depopulationem non ferens, conferto cum Vngaris praelio, iuxta flumini Augustam præterfluentem, qui Lycaeus dictus est, mille ferme ex eis interfecit. Sed Vngari, positis insidijs tandem victores euadunt, ac deinde Bauarorum, Suenorum, ac Francorum regna percurrunt, cunctaque vastando incendunt.

Bellum cum Vngaris fit super Lycaeu.

Claruit his temporibus Ambrosius, qui & Ansbertus est dictus, monachus nostri ordinis, vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis doctissimus: qui scripsit in Cantica Canticorum insigne volumen: in Psalterium quoque, & Apocalypsin beati Ioannis Apostoli: de Cupiditate quoque non contemnendum opusculum: & quædam alia, quæ nobis iam ad memoriam non recurrunt.

Ambrosius.

10 Anno Harderadi abbatis decimo quarto, Falco Remensis archiepiscopus, à quodam satellite Baldeuini comitis Flandriae crudelissime interficitur, propter abbatiam sancti Vedasti, quam vterque habere contendebat: Episcopus ex donatione Caroli regis Francorum, comes nullo sibi concedendam iudicante.

Remensis episcopus interficitur.

Anno eodem, Adelbertus comes Bambergensis Rudolphum episcopum Herbipolensem de sua ecclesia fugat, & totam diocesin deuastat.

Episcopus Herbipolensis expellitur.

Anno autem sequente, Conradum ducem Lotharingia, patrem Conradi primi imperatoris, qui erat frater istius imperatoris Ludouici, quemadmodum iam supra

DCCCCIII.

DCCCCIII.

Chronij

1011

*Conradus
rex interfi-
citur.*

diximus, idem Comes Adelbertus in bello quodam in Hassia, iuxta Fridislarium interfe-
cit, tertio calendas Martij. Erat enim Imperatori Ludouico comes idem aduersarius, pro-
pterea quod pater eius Conradus dux, fratrem suum antea interfecerat.

*Conuentus
apud Tri-
burius prope
Oppenheim.*

Eodem anno Haderadi abbatis decimo quinto, in mense Iulio, Ludouicus rex gene-
ralem conuentum principum habuit, apud Triburias villa regia, non longe à Moguntia,
co, super Rhenum, quæ modo deserta nullum pristini honoris vestigiū tener, præter mu-
ros castelli dirutos. Est autem inter Oppenheim & Moguntiam, per Rhenum descenden-
tibus ad manum dexteram, locus vbi quondam hæc villa imperialis cum castro & mona-
sterio pulcherrimo sita fuerant, pauculas modo habens domunculas rusticorum. Inde

*Alia La-
rissa.*

Ludouicus mouens exercitum per Franconiam, castrum quoddam comitis Adelberti
quod appellatur Tharissa, & est nunc monasterium nostri ordinis, in diocesi Herbipolen-
si, cinxit obsidione, & cepit. Adelbertus autem comes non erat in eo, sed cum exercitu suo
validissimo in castello Bambergensi, quem dolo & deceptione Hartonis archiepiscopi
Moguntinensis ad se ductum, capite truncavit, quinto iduum Decembris. Porro castelli
illud Tharis in monasterium ordinis nostri commutatum est, in quo & idem comes A-
delbertus perhibetur esse sepultus. Distat autem à Bamberga per descensum Mogani, qua-
tuor miliaribus nostris Germanicis.

*Adelbertus
comes occi-
ditur.*

DCCCCV.

*Leo mona-
chus si Pa-
pa.*

Eodem anno Haderadi abbatis decimo quinto, qui fuit Domini noningentesimo
quinto, post mortem Benedicti papæ quarti, Leo monachus nostri ordinis de Brandalo,
in summum Pontificem eius nominis quintum electus, sedit dies quadraginta. Habebat
domi Christophorum quendam presbyterum, subdolum, qui dominandi libidine ductus
papam coniecit in vincula, vbi nō multo post ex animi dolore moritur. Inuadensq; pon-
tificatum, quem sicut male acquisiuit, ita post menses septem turpiter amisit, trususque per
Sergium in monasterium, nolens monachus factus est.

DCCCCIX.

s. Wymo.

Anno Haderadi abbatis decimo nono, Wymo monachus Corbeiensis in Saxonia
nostri ordinis, vir doctus & sanctus, in archiepiscopum Bremensem electus præfuit an-
nis octodecim, qui postea pro Dei amore Gothiam ingressus, illis populis verbum Dei
prædicauit, & post aliquot annos ibidem mortuus & sepultus multis miraculis corusc-
auit.

Sigbertus.

Hisdem temporibus claruit in eodem cœnobio Corbeiensis, vir valde doctus Sig-
bertus, monachus, discipulus præfati Wymonis sanctissimi pontificis & socius peregrina-
tionis, qui mortuo illo in Gothia, ad monasterium reuersus vitam eius gemino stylo de-
scripsit, hoc est metrico & prosaico. Scripsit etiam quædam alia, quorum in secundo li-
briū virorum nostri ordinis libro, iam dudum fecimus mentionem.

DCCCCX.

*Vngarorum
incursum.*

Anno Haderadi abbatis vigesimo, qui fuit Dominicæ natiuitatis noningentesimo
decimo, Franci orientales & Saxones multa cum Vngaris bella gesserunt, sed parum pro-
fecerunt.

Adelbero.

Eodem anno Adelbero monachus cœnobij huius sancti Aurelij Hirsaugiensis, di-
scipulus Luithelmi, scholasticus factus est in monasterio sancti Albani prope Moguntiam,
vbi magna tunc multitudo vixit monachorum: quos quum gloriose in omni scientia
scripturarum tam secularum quam diuinarum instrueret, magnâ cruditionis suæ famam
apud omnes in circuitu homines acquisiuit, qui post paucos annos per archiepiscopum
Herigerum abbas sancti Ferrucij factus est. Erat enim vir dignus honore, non solum pro-
pter incomparabilis scientiæ doctrinam, qua præ cæteris multis fuit insignis, sed etiam
propter prudentiam & vitæ omnimodam sanctitatem.

DCCCCXII.

*Ludouicus
Imperator
mortuus.*

Anno Haderadi abbatis vigesimo secundo, Ludouicus Imperator mortuus est sine
liberis. Habuerat quidem vxorem Lutgardem, filiam Ludolphi ducis Saxonum, sororem
ducis Ottonis, sed liberos ex ea non accepit. In cuius locum electus est à principibus Con-
radus primus, filius Conradi ducis Lotharingiæ, & fratris prædicti Imperatoris Ludouici,
quem Comes Bambergensis Adelbertus (vt supra dictum est) in bello peremit. Ille Con-
radus, vltimus fuit Imperator de stirpe Caroli Magni, & imperauit annis septem. Contra
hunc crexerunt se multi principes, scilicet Arnoldus dux Bauariæ, quæ ad Vngaros cum v-
xore & liberis fugere compulit. Burcardus dux Sueviæ: Euerardus comes Francorum, Gi-
selbertus dux Lotharingiæ, & potentissimus Saxoniam ac Thuringiam dux Henricus filius
Ottonis

Conradus.

Ottonis post eum Imperator, Hos tamen omnes, Conradus tam sapientia quam fortitudine cito suam retraxit in partem.

DCCCCXIII.

Anno autem Haderadi abbatis nostri vigesimo quarto, & Domini nostri Iesu Christi anno noningentesimo & decimo quarto Imperij Conradi secundo, Vngari gladio & igni iterum deuastant totam Alemaniam, venientes vsque ad Fuldam, Alfaciam & Bafiliam.

His temporibus Betto monachus nostri ordinis & prepositus monasterij sancte Columbae, fit episcopus Altifiodorensis, vir doctus & religiosus, qui a pueritia sua monasticis disciplinis optime instructus fuit.

Betto.

Anno vigesimo secundo Haderadi abbatis Hatto archiepiscopus Moguntinensis moritur: cui Herigerus successit.

Hatto moritur.

DCCCCXVII.

Anno autem 27. abbatis Haderadi sanctus Ratbodo Traiectensis episcopus migravit ad Dominum tertio calendis Decembris, qui fuit vir doctus atque sanctissimus, spiritu prophetiae plenus: scripsit quoque multa in laudibus sanctorum opuscula. Requiescit Dauentriae miraculis clarus.

Ratbodo episcopus moritur.

Circa haec tempora claruit Wipertus vir nobilis, diues & potens in seculo, qui fundauit monasterium ordinis nostri in dioecesi Leodiensi, nomine Gemblach. Cuius cum structuram perfecisset, in introductis monachis & abbate, ipse deposito seculari habitu, monachus in eodem coenobio factus, vita & conuersatione clarus effulsit.

Monasterium Gemblachense fundatur.

Claruit etiam his diebus apud monasterium sancti Galli Wiberadis sanctimonialis femina, quae pro Dei amore inclusa, die noctuque orationibus, ieiunijs, & sanctis meditationibus instans, prophetiae spiritu meruit illustrari. Ipsa praedixit sancto Vdalrico tunc apud sanctum Gallum inter monachos conuersanti, quod futurus esset episcopus in ecclesia Augustensi, quod verum postea rei probauit euentus.

Wiberadis monasterium.

DCCCCXVIII.

Anno Domini 918. indictione 6. Harderadus abbas huius coenobij quartus, moritur quarto iduum Augusti, anno regiminis sui 28. cui in abbacia successit Rudolphus monachus, qui praefuit monasterio & fratribus annis 7. quemadmodum dicemus, vir grandaeuus, & non multum ad regimen utilis.

Haderadus abbas moritur.

DE RUDOLPHO, QUINTO HUIUS MONASTERII ABBATE, QUI PRAEFUIT ANNIS SEPTEM, & QUIBUSDAM GESTIS ILLIUS TEMPORIS IN ALEMANIA.

MORTVO Haderado venerabili abbate, sicut diximus 4. iduum Augusti, atque iuxta morem honorifice sepulto, Rudolphus monachus quidam aetate profectus, in eius locum subrogatus, per electionem fratrum praefuit annis septem, sub cuius regimine disciplina regularis non multum profecit. Fuit enim vir pius nimium & liberalis, ne dicam prodigus, qui poculis delectaretur & conuiujs. Vnde & temporalia neglexit & spiritualia minime conseruauit. Vnde fratres post annos duos eum deponere volentes, non potuerunt, propter assistentiam amicorum, quorum inter seculares multos sibi comparasse muneribus & donis ferebatur.

Rudolphus abbas.

Eodem anno quo Haderadus abbas venerabilis obiit, mortuus est & Conradus imperator primus, decimo calend. Ianuarij, sepultus in monasterio Fuldenfi iuxta altare sanctae crucis, qui priusquam moreretur lecto decumbens, cum a principibus interrogaretur, quem sibi consuleret eligendum in successorem, respondit. Meliorem scio neminem Saxonum duce Henrico, qui est vir optimus, prudens & inclutus, per quem imperium facile ad statum pristinum poterit reformari: ipsum confidenter eligite, quia potens est vos defendere, & amissa recuperare.

Conradus Imperator primus, moritur.

DCCCCXIX.

Itaque Henricus dux Saxonum in imperium electus consilio Conradi imperauit annis octodecim. Incepit autem anno Rudolphi abbatis primo, dominica videlicet natiuitatis 919. vir pacificus, cultor iustitiae, magnificus, & iniquorum extirpator acerrimus.

Henricus Imperator primus.

DCCCCXXI.

Anno Rudolphi abbatis tertio, cum ipsorum fratres propter inordinatam conuersationem ab officio suo vellent deponere, non potuerunt propter vim & minas amicorum, quos partim sanguine, partim munere sibi fecerat & habuerat defensores. Vnde coacti patientiam habuerunt, quo vsque Dominus Deus aliter ordinare negotium disponderet.

C

Henricus

era
o r i ca